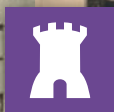

Culturele wandeling

Ouderbosch

Visit

Halderberge

In Oudenbosch is de culturele-religieuze historie prominent aanwezig. De basiliek en het arboretum zijn hiervan aansprekende voorbeelden. Deze gebouwen, monumenten en historie is vertaald in het 'Parelpad'. Een aanrader voor de bezoeker die in een uurtje of anderhalf wil kennismaken met de historie van de kern Oudenbosch.

In 2017 is gestart met een tweede 'pad' en zijn de historische gebouwen bekeken vanuit een industrieel- en ondernemersperspectief. Oudenbosch kent vele monumenten maar de verhalen erachter zijn voor de meeste bezoekers (nog) niet bekend.

Met deze tweede wandeling krijgt de bezoeker van Oudenbosch een boeiend verhaal van de families in Oudenbosch, hun historie en de geschiedenis van hun woningen en panden.

Deze culturele wandeling is tot stand gekomen in samenwerking met Mark Buijs, betrokken inwoner van Oudenbosch.

Op het kaartje hiernaast zijn de straten van de wandeling aangegeven.

1. Stationsstraat 7 – Station

In 1852 startte een particuliere Belgische onderneming, de Société Anonyme des chemins de fers d'Anvers á Rotterdam, met de aanleg van een spoorwegverbinding van Antwerpen naar Moerdijk en een aansluitende bootdienst naar Rotterdam. Ook Oudenbosch kreeg een station naar Belgisch ontwerp op deze verbinding en het station opende op 20 oktober 1854.

De spoorlijn was van groot belang en al snel zag men in de buurt van het station bebouwing verrijzen waarin met name ondernemers zoals boomkwekers zich vestigden. Ook voor de ontwikkeling van de internaten was de aanwezigheid van het station van groot belang. Tot de vele reizigers die hier passeerden behoren ook de Pauselijke Zouaven op hun weg naar Rome in 1864 - 1870 en Vincent van Gogh in 1877. Onderweg naar Zundert stapte hij in Oudenbosch uit de trein en wandelde over de donkere wegen en heidepaden zuidwaarts. In 1880 werd de spoorlijn door de Belgen aan Nederland overgedragen. In 1885 werd het station vergroot en gepleisterd waarbij de huidige vorm ontstond.

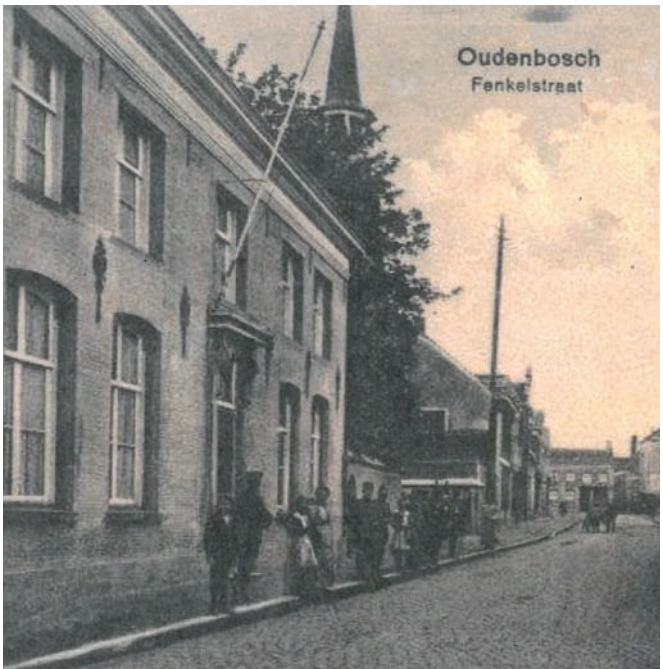
Het Oudenbossche station behoort tot de oudste nog bestaande en in gebruik zijnde stationsgebouwen van Nederland. Alleen het station van Valkenburg is (slechts één jaar) ouder.

2. Bosschendijk 12

In 1911 liet burgemeestersdochter Amalia de Bie-de Klijn een statige villa bouwen aan de Bosschendijk. Deze villa werd omringd door een fraaie landschappelijke tuin en de kwekerij van haar echtgenoot. De villa kreeg een schitterend interieur met onder andere een lange gang, imposant trappenhuis en kamers-en-suite. Later werd de villa bewoond door burgemeester Hoeks en van 1952 tot 1985 gebruikten de broeders van Saint Louis het huis als onderkomen voor hun Generale Overste. Uit die periode stamt de naam 'het Generaalat'. Hierna kreeg de villa een kantoorbestemming en sinds 2016 heeft het pand zijn woonfunctie weer terug.

In 2018 is aan dit pand de Halderbergse Monumentenprijs toegekend.

3. Fenkelstraat 26

Dit meermaals verbouwde herenhuis dateert uit 1562. Vanaf het Twaalfjarig Bestand (1609) tot de Vrede van Munster (1648) vonden in dit pand Gereformeerde Erediensten plaats. In 1648 namen de Gereformeerden de Rooms-Katholieke kerk en pastorie over. In 1750 werd het herenhuis eigendom van de Bernardus Abdij en omgevormd tot woning voor de pastoor. In 1798 vervielen alle eigendommen van de Abdij aan de Staat, waarna de pastoor en kapelaans in 1804 met geweld uit het pand werden gezet. De katholieken kregen hun oude kerk en pastorie terug en de gereformeerden kregen het eigendom terug over dit pand. In 1809 schonk koning Lodewijk Napoleon bij een bezoek aan Oudenbosch een som geld waarmee in 1819 in de aangrenzende tuin een nieuwe kerk werd gebouwd.

4. Lourdesgrot Jezuïetenplein 33 (tuin Tivoli)

In 1858 kreeg Bernadette Soubirous een verschijning van een witgeklede dame in een spelonk boven een grot, terwijl zij hout aan het sprokkelen was langs de rivier de Gave in het Zuid-Franse stadje Lourdes in de Pyreneeën. De dame verscheen in totaal 18 keer aan Bernadette en maakt zichzelf bekend als de onbevleete ontvangenis. Al snel volgden velen Bernadette bij haar bezoeken aan de grot van Lourdes. Binnen het Rooms-katholieke geloof werd Lourdes wereldwijd zeer snel bekend en geliefd. Een pelgrimstocht naar Frankrijk was echter niet voor iedereen weggelegd. Om het Lourdesgevoel ook thuis te kunnen beleven, werden vele Lourdesgrotten gebouwd. De paters Jezuïeten bouwden in 1908, 50 jaar na de verschijningen, een grot met vijvertje achter hun klooster in Oudenbosch. Deze grot is vanwege de toenemende zeldzaamheid en zijn prominente plek in de tuin beschermd als rijksmonument.

5. Kaaistraat 2

Vanouds bevinden zich in de omgeving van de haven herbergen, koffiehuisen en cafés. De horeca rondom Oudenbosch droeg aansprekende namen zoals 'het Rotterdamsch Veerhuis' en 'Stad Antwerpen' die onder andere verwezen naar de bestemmingen die vanuit de Oudenbossche haven werden aangedaan. Het karakteristieke café van de familie Nuijten kreeg zijn huidige vorm in de tweede helft van de negentiende eeuw. Op 30 Januari 1929 kwam Adrianus Nuijten met Johanna Sep in de zaak. Hun zoon Cornelus Nuijten en zijn echtgenote Adriana Vergouwen hebben het op 3 november 1958 voortgezet.

Het pand is beschermd als gemeentelijk monument.

6. Kaaistraat – Scheepswerf

Een open plek aan de havenzijde verraadt halverwege de Kaaistraat de locatie van de voormalige scheepswerf. Oudenbosch had eeuwenlang een florierende haven met alle toebehoren. Dat betekent dat naast mogelijkheden voor op- en overslag ook het materiaal naar behoren onderhouden kon worden. Netten van vissers konden worden geboet en schepen gebouwd of gerepareerd. Ter hoogte van het huidige Turfhoofd (overzijde) bevond zich een touwbaan waar de benodigde touwen gedraaid werden.

7. Kade 6

Voormalige woning van suikerfabrikant Pieter Daverveldt uit ca 1895 is mogelijk naar ontwerp van Van Genk uit Bergen op Zoom. De bouwheer was eigenaar van de vroegere suikerfabriek Daverveldt, Binck & Co aan de Oudenbossche haven. Een subtiële verwijzing is de versiering van de deuromlijsting met beeldhouwde suikerbieten en bietenloof. Het riante pand had een fraai afgewerkt interieur met onder andere een imposante gang met trap en ruime kamers. In 1964 werd het pand tot winkel met bovenwoning verbouwd en in 1998 werd het pand gesloopt. De prachtige voorgevel bleef echter bewaard en werd in oude luister hersteld.

8. Kade 18

Een herenhuis uit 1894 gebouwd naar ontwerp en in opdracht van architect Johannes H.P. Speet uit 1894. Speet was geboren te Leiden in 1856 en opgegroeid bij zijn oom, architect Petrus J. Soffers in Ginneken. Tot de talrijke ontwerpen van Speet behoren onder andere de kapel van Sint Anna uit 1889 en diverse woonhuizen onder andere aan de Bosschendijk. In verschillende ontwerpen keren de voor Speet kenmerkende lijsten met getand aangebrachte blokken terug. Vanaf 1919 woonden lange tijd elkaar opvolgende notarissen in het pand die het onder andere lieten uitbreiden met een kantoor aan de rechterzijde. Het pand is beschermd als rijksmonument.

9. Kade - Vismarkt

Lange tijd had Oudenbosch een bescheiden visafslag aan de haven: een omheinde hardstenen tafel waarop vissers hun waren konden verkopen. De vistafel heeft op verschillende plaatsen gestaan en is uiteindelijk verdwenen. De meest markante plek was nabij de trapjes bij de sluisgang. Hier had de visafslag zelfs een omheining met sierhekjes.

10. Kade -Sluisje

In 1300 werd door de Cisterciënzers van de Bernardus abdij de Oudenbossche haven aangelegd. Een bestaande waterweg werd gekanaliseerd en aan beide zijden voorzien van een dijk. Aan het einde kwam een zwaaiikom en een sluis om een scheiding te maken tussen het zoete en zoute water. Het sluisje bleef eeuwenlang van groot belang en werd verschillende malen gemoderniseerd. In de achttiende eeuw werd een stenen sluis gebouwd die tot omstreeks 1970 zijn functie zou behouden. De sluis bevond zich onder de zogenaamde sluisgang of Brede Gang tussen de Kade en de achterliggende straat het West-Vaardeke.

11. Kade 25

Dit pand werd in de eerste helft van de negentiende eeuw gebouwd als eenvoudige dorpswoning aan de haven. Het pand is gebouwd met traditionele ijsselsteentjes en heeft aan de bovenzijde een kroonlijst met bakgoot. Opvallend zijn de rijk gedecoreerde ramen en deur met omlijsting. De bovenlichten hebben afgeronde hoeken waarin waaiermotieven zijn uitgesneden. Deze vormgeving komt voort uit de zogenaamde Empirestijl die in de eerste helft van de negentiende eeuw veelvuldig werd toegepast. In Oudenbosch hebben verschillende herenhuizen gestaan die in deze stijl waren gebouwd en waarin dergelijke ramen en deuren waren opgenomen. Echter door sloop en verbouwingen zijn deze niet meer terug te vinden, zodat Kade 25 de laatste vertegenwoordiger van deze stijl is. Het pand bezit in de voorkamer nog de authentieke bedstedenwand en schoorsteenmantel.

12. Kade 15

Het huis dateert volgens de muurankers uit 1650. Eeuwenlang woonden en werkten hier kooplieden en ondernemers. De grote inrijpoort, het hijsluik in de zijgevel en het achterliggende bijgebouw aan het West-Vaardeke 60 getuigen hiervan. In 1864 werd in het bijgebouw een bierbrouwerij geopend die tot 1948 geëxploiteerd zou worden. De laatste bierbrouwers, de familie Van den Eijnden, zouden er tot 1987 blijven wonen, zodat men bleef spreken van het 'huis van de brouwer'. Het pand is beschermd als rijksmonument.

13. Lourdesgrot Marialaan (voormalige tuin Sint Anna)

In 1858 kreeg Bernadette Soubirous een verschijning van een witgeklede dame in een spelonk boven een grot, terwijl zij hout aan het sprokkelen was langs de rivier de Gave in het Zuid-Franse stadje Lourdes in de Pyreneeën. De dame verscheen in totaal 18 keer aan Bernadette en maakt zichzelf bekend als de onbevleete ontvangenis. Al snel volgden velen Bernadette bij haar bezoeken aan de grot van Lourdes. Binnen het Rooms-Katholieke geloof werd Lourdes wereldwijd zeer snel bekend en geliefd. Een pelgrimstocht naar Frankrijk was echter niet voor iedereen weggelegd. Om het Lourdesgevoel ook thuis te kunnen beleven, werden vele Lourdesgrotten gebouwd. De zusters van Sint Anna bouwen rond 1900 in hun tuin Alverno een grot. Deze grot speelde in het kloosterleven, maar ook in de godsdienstvorming van de leerlingen van Sint Anna een grote rol.

14. Markt 37

Van oorsprong dateert dit woonhuis uit ca 1635. Begin negentiende eeuw werd in het pand een bakkerij met bakkerswinkel in gevestigd die in 1891 door Bernardus P. Buijs werd overgenomen. Hij maakte er voor die tijd een moderne en luxe biscuit- en banketbakkerij van. Het bekendste product van dit bedrijf waren de negerzoenen die vanaf 1920 op grote schaal werden gemaakt. In 1924 werd het bedrijf uitgebreid met een fabriek aan de Lollestraat en gaandeweg werden de bakkerijactiviteiten daarheen verplaatst. De bakkerswinkel werd voortgezet tot 1961 waarna het gehele pand volgens ontwerp van de Oudenbossche architect Jef Keij tot woonhuis werd bestemd. De oude bakkerij achter het huis is gedeeltelijk nog in de staat van 1914.

Bronvermelding: Fotocollectie M.J.J.G. Buijs

15. Markt 35

Reeds in de negentiende eeuw was dit pand een logement bekend met als naam 'De Kroon'. De prominente ligging naast het raadhuis en tegenover Saint Louis maakte deze plek tot een belangrijke plek voor Oudenbosschenaren en reizigers. In 1902 liet hotelhouder Louis Couwenbergh naar ontwerp van de toen in Oudenbosch woonachtige architect Dolf van Engelen een geheel nieuw voorfront optrekken in toen zeer moderne baksteenarchitectuur met invloeden van de art nouveau. Nadien is het pand nog verschillende malen verbouwd en uitgebreid. In het pand bevindt zich nog een monumentale schouw uit 1902. Het pand is beschermd als gemeentelijk monument.

Bronvermelding: Fotocollectie Erven Van Aalst

16. Markt 42

Het postkantoor werd in 1898 gebouwd naar ontwerp van rijksbouwmeester Daniel Eduard Cornelis Knuttel als opvolging van het eerdere postkantoor dat op dezelfde plek in een groot herenhuis gevestigd was geweest. Knuttel ontwierp een bijzonder gebouw met invloeden uit de chaletstijl en art nouveau. Karakteristiek zijn de witgepleisterde gevels met spekbanden en ornamenten en de rijkversierde houten overkragingen. Langs de dakrand is een zogenaamde crête of keramische sierlijst aangebracht. Het pand bevatte zowel het publieksgedeelte met lokettenhal en kantoren, als een representatieve woning voor de directeur. Het pand bleef als postkantoor in gebruik tot begin 21e eeuw. Daarna zijn er appartementen in gehuisvest.

Bronvermelding: Fotocollectie Heemkundige Kring Br. Christoffor

17. Markt 45

Dit grote herenhuis, het Rectoraat van Saint Louis, werd gebouwd in 1905 als woning voor de rector en enkele kapelaans. De rector was een priester die verantwoordelijk was voor de geestelijke zorg voor de congregatie van de broeders en de leerlingen van het internaat. Het pand nam de plek in van een eeuwenoud herenhuis waar in de achttiende eeuw de drossaard van Oudenbosch gewoond had. Het rectoraat werd gebouwd als een groot woonhuis met majestueuze lange middengang, trappenhuis, kamers en suite en diverse grote kamers. De rectoren bereikten Saint Louis gemakkelijk door de poort schuin tegenover het pand. Uit die tijd stammen ook de namen Rector-poort en Rector-paadje. Omstreeks 1980 nam de gemeente Oudenbosch het pand in gebruik als kantoorruimte. Nadien kreeg het zijn woonbestemming weer terug. Het pand is beschermd als gemeentelijk monument.

18. Prof. Van Ginnekenstraat 9

De bekende taalkundige Jac. van Ginneken werd in 1877 geboren in de woning die hoorde bij de brouwerij van zijn vader op de Varkensmarkt. Op zijn derde levensjaar verhuisde de familie naar het grote herenhuis met tuin en bijgebouwen aan de Prof. Van Ginnekenstraat. Hier zou het gezin blijven wonen tot het overlijden van moeder Van Ginneken in 1921. Van Ginneken trad in 1895 toe tot de Jezuïeten in Oudenbosch en werd in 1923 benoemd tot de eerste hoogleraar in de Nederlandse taal- en letterkunde aan de Universiteit van Nijmegen. Gedurende zijn leven was de breed geïnteresseerde en ondernemende Van Ginneken bijzonder actief. In 1945 overleed hij. Het pand is beschermd als rijksmonument.

19. Rivièrelaan 1 – 7

Villa Sancta Maria is gebouwd tussen 1870 en 1873 in opdracht van de suikerfabrikant Jean Gustave Rivière de Verninas (1838 – 1901) naar ontwerp van de Oudenbossche architect Christiaan Geerts. Deze bouwheer was geboren in Bordeaux en had zich in 1862 met zijn medevenoot Sebastiaan A.C. Dudok van Heel vanuit Amsterdam in Oudenbosch gevestigd als stichter van de 'Nederlandsche Beetwortelsuikerfabriek N.V. De Mark' die was gelegen aan de haven. De villa werd gebouwd in eclectische stijl in een park in Engelse landschapsstijl, zodat het geheel het karakter van een statige buitenplaats ademde. Sancta Maria wisselde enkele malen van eigenaar, waarna in 1919 de broeders van Saint Louis het complete terrein verwierven. De villa werd bestemd als huisvesting voor de generale overste ofwel het Generaalat. Op het terrein ernaast werd het Noviciaat en Juvenaat (de opleiding van aspirant-leden van de kloosterorde) opgericht. In 1987 werd de gemeente Oudenbosch eigenaar van het gehele complex, waarna de bijgebouwen werden verbouwd tot appartementen. Daarnaast werd een gedeelte van de tuin bestemd voor woningen in de vrije sector. De villa zelf werd door de familie Koopmans-Buijs in oude luister hersteld.

Bronvermelding: Fotocollectie M.J.J.G. Buijs

20. Ste. Bernaertsstraat 27

In 1864 begon Frans van Spaandonk in Klundert te handelen in wijn die hij in vaten uit Bordeaux liet komen. De wijn werd aan huis gebotteld en vond al snel aftrek in de hele regio. In 1879 besloot Van Spaandonk zijn handel te verplaatsen naar Oudenbosch in de directe nabijheid van het station. Het herenhuis met grote wijnkelder en pakhuis is gebouwd naar het ontwerp van architect Florentius A.H. van der Vaart uit Oud Gastel. Deze locatie was zowel handig vanuit logistiek oogpunt als ook vanwege de goede klandizie van de Oudenbossche religieuzen en het Grootseminarie in Hoeven. Latere generaties hebben het familiebedrijf verder uitgebreid en het familiehuis gekoesterd. De authentieke wijnkelder vormt nog altijd het hart van het bedrijf.

Bronvermelding: 1. Fotocollectie M.J.J.G. Buijs, 2. Fotocollectie Familie van Spaandonk, 3. Fotocollectie Erven van Aalst

21. Ste. Bernaertsstraat 2-4

Dit winkel-woonhuis (nr. 2) en woonhuis (nr. 4) zijn gebouwd in 1908 in opdracht van Andries Willemse als dubbel woonhuis met schilderswerkplaats. In 1908 zijn de panden voltooid, zoals te zien is op de gevelsteen in de topgevel. Willemse was één van de Oudenbossche schilders die betrokken is bij het vele marmer schilderen in de basiliek. De panden zijn gebouwd onder invloed van de art nouveau stijl. De gevels zijn fraai gedetailleerd en voorzien van opvallend siermetselwerk. Het schilddak is met kruispannen gedekt. De pui en het winkelinterieur zijn volledig authentiek. Na langdurige leegstand en verval, werd het pand in 1991 zorgvuldig gerestaureerd. Het pand heeft een cultuurhistorische waarde als getuigenis van de sociaal-economische ontwikkeling. Het heeft architectuurhistorische waarde als voorbeeld van de receptie van actuele stijlen in een landelijke context en vanwege het bijzondere materiaalgebruik.

22. Ste. Bernaertsstraat 6

Dit herenhuis met koetshuis is gebouwd in 1880 voor Henri Berends, burgemeester van Oudenbosch, naar ontwerp van architect Petrus J. van Genk. Het huis is gebouwd in de eclectische stijl, een bouwstijl die in de tweede helft van de negentiende eeuw ontstond en elementen uit verschillende stijlen samenbracht. Het huis kenmerkt zich door de fraaie ornamenten en de opvallende middenpartij met bordes, entree en balkon. Het interieur is grotendeels authentiek.

23. Ste. Bernaertsstraat 10

Dit herenhuis is voltooid omstreeks 1804 als woonhuis van Eduard van Mattemburgh, rentmeester van de Markies van Bergen op Zoom. Het huis is gebouwd in de neoclassicistische stijl die teruggrijpt op de klassieke architectuur van de Grieken en Romeinen. Dit is duidelijk te zien aan de strak symmetrische opbouw van de gevel met bordes, kolommen, kroonlijst en tympaan. Het interieur (woonkamer, hal en de keuken in het souterrain) is nog in de originele staat van 1804. Achter de muren en poorten aan weerszijden van het huis bevinden zich vanouds de bijgebouwen. Achter het huis ligt een park in Franse landschapsstijl

Bronvermelding: 2. Fotocollectie Heemkundige Kring Br. Christofoor, 1. Fotocollectie Van Son, 3. Fotocollectie Dhr. C. Koopmans

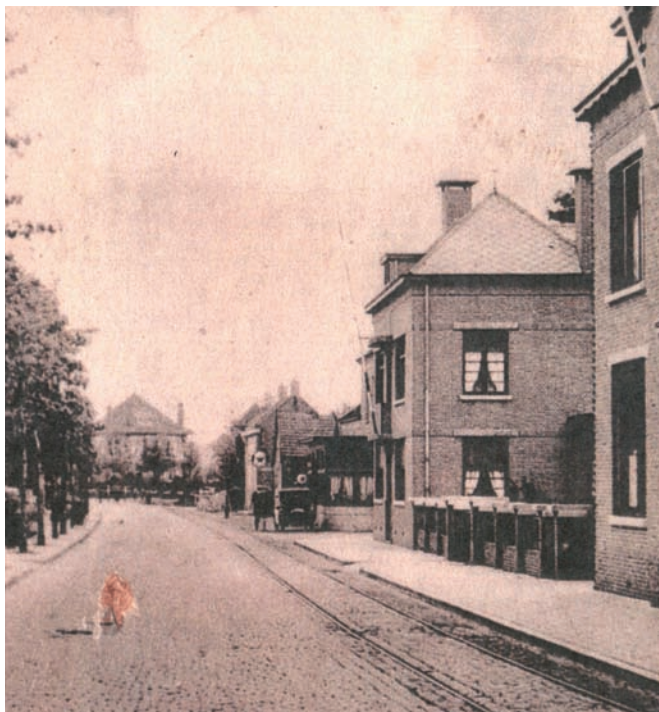
24. Ste. Bernaertsstraat 19

Aan het eind van de achttiende eeuw werden op de zandgronden rond de dorpskern van Oudenbosch de eerste boomkwekerijen gesticht. Pioniers in deze branche waren de families Looijmans en Van der Bom. Hun bedrijven leverden aanvankelijk vooral aan landgoedeigenaren en agrariërs. In de loop der tijd groeide de export en de familie Van der Bom boekte vooral in de Verenigde Staten grote successen. De zaken gingen goed en in 1867 liet Petrus Antonius van der Bom een groot witgepleisterd herenhuis bouwen recht tegenover de Stationsstraat. Op de gevel werd in zwarte kapitale letters P.A. van der Bom peperniere baumschole nurseries geschilderd, zodat aan 'reizigers' het beroep van de 'bewoner' niet kon ontgaan. In 1916 verkochten de erfgenamen van P.A. van der Bom het huis aan bakker B.P. Buijs die zijn zaak en woonhuis op de Markt overdeed aan zijn zoon J.J. Buijs. De familie Buijs verkocht het huis in 1964 aan de zusters van Sint Anna die er de Pro Afrika beweging vestigden en hun herder, rector Antonius Gerardus Koopmans, huisvestten. Uit deze tijd stamt de naam Herdershof. Sinds enkele jaren heeft het pand zijn woonfunctie weer terug.

25. Ste. Bernaertsstraat 32

Aan het eind van de achttiende eeuw werden op de zandgronden rond de dorpskern van Oudenbosch de eerste boomkwekerijen gesticht. Pioniers in deze branche waren de families Looijmans en Van der Bom. Hun bedrijven leverden aanvankelijk vooral aan landgoedeigenaren en agrariërs. In de loop der tijd groeide de export en de familie Van der Bom boekte vooral in de Verenigde Staten grote successen. Door de Eerste Wereldoorlog stortte de handel in, maar kwam daarna letterlijk weer tot grote bloei. De verschillende generaties en telgen van de familie Van der Bom bewoonden in Oudenbosch diverse panden. In 1925 werden naar ontwerp van Sturm uit Roosendaal in de stijl van de Amsterdamse school twee bijzondere villa's gebouwd. Deze villa's stonden aan weerszijden van de toenmalige toegang tot de kwekerij en modeltuin.

26. Ste. Bernaertsstraat 34

Aan het eind van de achttiende eeuw werden op de zandgronden rond de dorpskern van Oudenbosch de eerste boomkwekerijen gesticht. Pioniers in deze branche waren de families Looijmans en Van der Bom. Hun bedrijven leverden aanvankelijk vooral aan landgoedeigenaren en agrariërs. In de loop der tijd groeide de export en de familie Van der Bom wist met name in de Verenigde Staten grote successen te boeken. Door de Eerste Wereldoorlog stortte de handel in. Deze kwam na de oorlog weer tot grote bloei. De verschillende generaties en telgen van de familie Van der Bom bewoonden in Oudenbosch diverse panden. In 1925 werd naar ontwerp van architect Frans Sturm uit Roosendaal in de stijl van de Amsterdamse school een bijzonder ensemble van twee villa's aan weerszijden van de toenmalige toegang tot de kwekerij en modeltuin gerealiseerd.

27. Turfhoofd - Gasfabriek

In 1859 kreeg Oudenbosch als een van de eerste gemeenten in Noord-Brabant een particuliere gasfabriek. Initiatiefnemer voor de gasfabriek was burgemeester Hermanus P. van den Dries. Het uit steenkolen gewonnen gas werd gebruikt voor verlichting en aandrijving van machines. Vanaf 1879 tot 1966 werd het bedrijf voorgezet onder verantwoordelijkheid van de gemeente Oudenbosch. De gasfabriek bestond uit diverse gebouwen waaronder een zuiverhuis, stookhuis, kantoren en de karakteristieke gashouders. Twee herinneringsstenen van de oorspronkelijke gebouwen zijn bewaard gebleven en herinneren nog aan deze energiebron van vroeger.

28. West Vaardeke 60

Vanouds hoorde dit pand bij het herenhuis Kade 15. Het pand diende onder andere als pakhuis, oliemolen en van 1864 tot 1948 was hier bierbrouwerij Het Anker gevestigd. De brouwerij werd opgericht door de familie Gouverneur, vanaf 1907 voortgezet door de familie Veraart en vanaf 1919 tot de sluiting door de familie Van den Eijnden. Deze familie zou tot 1983 in het pand een drankenhandel voeren als voortzetting van de bierbrouwerij. Het pand is beschermd als gemeentelijk monument.

Uitgave 2018:
Gemeente Halderberge
Parklaan 15
Postbus 5
4730 AA Oudenbosch

Tel.: 140165
www.visithalderberge.com